

N:o 62.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 23 Maj 1878.
— — — — Andra Kammaren den 23 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, angående framläggande af förslag till lag om säkerhet i jernvägar och dermed jemförliga anläggningar.

(Lag-Utskottets Utlåtande N:o 36, Memorial N:o 44 och Utlåtande N:o 45.)

S. A. K.

Sedan byggandet af enskilda jernvägar inom vårt land tagit en allt större och större utsträckning, har ock den svårlösta frågan om utfinnande af någon laglig form att för dem, som till sådant byggande försträckt kapital, i jernvägen bereda säkerhet blifvit ett föremål för lagstiftningens uppmärksamhet.

Det af då varande lagbyrån utarbetade förslag till förordning angående inteckning i fast egendom innefattade uti 16 § förbud deremot, att jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning, hvartill marken till större eller mindre del blifvit förvärfvad enligt gällande författningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, finge med inteckning belastas. Lagbyrån anförde flere omständigheter, hvilka enligt dess mening utvisade, att inteckningsförfarandet med dess förutsättningar och former icke lämpade sig för ifrågavarande anläggningar. Säkerhet för de obligationer, som utgäfves för de till anläggningarnes ävägbringande försträckta kapital, borde derföre sökas på annat sätt, särskildt genom tryggande bestämmelser vid meddelandet af koncessionen för anläggningarne och af tillåtelsen att för dem exproprieras mark samt vid fastställelsen af bolagsordning för de bolag, som verkstälde anläggningarne och af dem blefve egare. Men ett oeftergifligt vilkor för att trygghet sålunda skulle kunna

beredas, vore, att anläggningarne ej kunde för andras räkning belastas med in-teckningar, som skulle göra hvarje åtgärd för beredande af trygghet åt obligations-innehafvarne maktlös; och i anledning häraf hade ett allmänt förbud att in-teckna detta slags anläggningar blifvit i förslaget infördt. Till följd af anmärkning inom Högsta Domstolen vid förslagets granskning derstädes erhöll emellertid ifrå-gavara-nde 16 § i Eders Kongl. Maj:ts proposition till 1875 års Riksdag en förändrad lydelse, enligt hvilken det meddelade förbudet mot in-teckning afsåg endast "in-teckning enligt denna lag"; och utgör detta af Riksdagen antagna stadgande ut-gångspunkten för de lagstiftningsförsök i ämnet, hvilka derefter skett.

Vid 1876 års riksmöte antog Riksdagen för sin del en "förordning angående pantsättning af jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning". Denna af Riksdagen för dess del beslutade förordning blef i underdånig skrifvelse den 9 Maj 1876 till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnad, men, sedan Högsta Domstolen, öfver Riksdagens förslag hörd, mot det samma anmärkt, bland annat, att det icke syntes lämpligt att, på sätt i förslaget skett, i strid mot lagstiftningens allmänna principer medgifva stiftandet af panträtt uti egendom, som vid pantsättningstillfället ej vore i pantgifvarens ego, samt att de stadganden i förslaget, hvilka vore afsedda att ordna äldre långgifvares förhållanden till dem, som efter författningens utfärdande för-sträckte penningar, kunde leda till rättsvidriga följder, fann Eders Kongl. Maj:t, jemlikt nådig skrifvelse den 12 Januari 1877, sig ej böra godkänna Riksdagens förslag.

Vid ofvan nämnda granskning hade Högsta Domstolens fleste ledamöter ut-talat den åsigt, att en tillfredsställande säkerhet för de i förslaget afsedda lån kunde vinnas, utan rubbning af lagens allmänna grunder, genom att meddela blott *förmånsrätt* i stället för panträtt, på sätt jemväl inom Riksdagen af åtskillige leda-möter blifvit satt i fråga; men blef vid 1877 års riksdag ett då afgifvet förslag till "förordning om förmånsrätt i jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anlägg-ning" af båda Kamrarne ogilladt, enligt hvad mot detsamma framställda anmärk-ningar synas utvisa, hufvudsakligen på grund deraf, att den föreslagna inskränknin-gen i bolagets rätt att förfoga öfver sin egendom, ehuru betingad af föreskriften, att endast förmånsrätt, men ej panträtt i denna egendom kunde borgenär tillerkän-nas, ansågs skola, derest den antoges, komma att ytterst menligt inverka på bola-gets verksamhet; att den åt innehafvare af förbindelse, hvarför säkerhet i anlägg-ningen erhöållits, medgifna rätt att vid inträffande förlägenhet för bolaget genast få detsamma försatt i konkurstillstånd, hvilken rätt jemväl måste blifva en följd af för-månsrättsprincipens tillämpning, icke ansågs stå i öfverensstämmelse med konkurs-lagens stadganden och komma att leda till uppenbara vådor, samt att förslaget icke gäfvade verklig säkerhet för de betydliga statslån, som redan lemnats till understöd åt enskilda jernvägsanläggningar.

Riksdagen, för hvilken vid innevarande riksmöte ett nytt förslag till förord-

ning i ämnet blifvit framlagdt, har funnit de mot 1877 års förslag framställda anmärkningar i allmänhet i lika och i vissa fall i ännu högre grad tillämpliga å detta; och, enär det är af den största vigt, att de nya rättsförhållanden, som uppstått genom de enskilda jernvägsanläggningarne och de för dessas åstadkommande upptagna lån, varda på ett för så väl staten som öfrige långifvare rättvist och ändamålsenligt sätt ordnade, men de skiljaktiga åsikter, hvilka vid de föregående tillfällen, då frågan varit under Riksdagens handläggning, gjort sig gällande beträffande de grunder, på hvilka en lagstiftning i ämnet hör byggas, gifvit Riksdagen anledning att antaga, det frågan icke kan vinna sin lösning, innan den undergått den omsorgsfulla och fullständiga behandling, som endast genom dess hänskjutande till Eders Kongl. Maj:t kan erhållas, får Riksdagen härmed i underdånighet anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och, så snart ske kan, för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 23 Maj 1878.

N:o 63.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 25 Maj 1878.
— — — — Andra Kammaren den 25 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, med ny riksstat.

(Stats-Utskottets Memorial N:is 77 och 80).

S. A. K.

Riksstat för år 1879, uppställd i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts i den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof i sådant hänseende gjorda förslag, får Riksdagen härhos i underdånighet öfverlemnna, varande i denna

Bih. till Riksd. Prot. 1878. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 13 Häft.